

Kazimierz Turaliński

PRZESTĘPCZOŚĆ ZORGANIZOWANA W III RP

Międzynarodowy Obrót Gospodarczy

reglamentowany decyzjami politycznymi

jako

główne źródło dochodu polskich

**zorganizowanych grup oraz związków
przestępczych**

WYDANIE II – ROZSZERZONE

Kazimierz Turaliński

**PRZESTĘPCZOŚĆ
ZORGANIZOWANA w III RP**

Międzynarodowy obrót gospodarczy
reglamentowany decyzjami politycznymi
jako
główne źródło dochodu polskich
zorganizowanych grup oraz związków
przestępczych

WYDANIE II – ROZSZERZONE

Wydawnictwo MEDIA POLSKIE
Radom 2009

© Copyright by Kazimierz Turaliński 2009
ISBN 978-83-925811-5-4

Opracowanie oparto na materiałach Prokuratury, Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Straży Granicznej, Służby Celnej, dawnego Urzędu Ochrony Państwa, Archiwum Sejmu RP, ministerstw, sądów, publikacjach zagranicznych i międzynarodowych instytucji powołanych do monitorowania lub zwalczania przestępczości zorganizowanej – m.in. Interpolu, Europolu oraz wydzielonych jednostek ONZ i Unii Europejskiej, a także na doniesieniach prasowych, publikacjach naukowych oraz na informacjach pozyskanych osobiście.

Brak elementów fikcji literackiej.

Spis Treści

Przedmowa	7
Rozdział I: Zarys polskiej przestępczości zorganizowanej	11
1.1. Realia polityczno-społeczne Europy Środkowej schyłku XX wieku.....	12
1.2. Podstawy prawne ścigania przestępczości zorganizowanej.....	21
Forma kwalifikowana.....	29
Świadek koronny.....	34
Konwencja ONZ z Palermo przeciwko międzynarodowej przestępczości zorganizowanej.....	38
1.3. Instytucje powołane do zwalczania działalności przestępczości zorganizowanej.....	48
1.4. Polska przestępczość zorganizowana a mafia.....	59
Rozdział II: Produkcja, przemyt oraz handel narkotykami	71
2.1. Zarys światowej zorganizowanej przestępczości narkotykowej.....	72
Marihuana i haszysz.....	74
Amfetamina, metaamfetamina i ecstasy.....	77
Kokaina.....	79
Opiaty.....	82

2.2. Wybrane przypadki produkcji, przemytu oraz hurtowego handlu narkotykami polskiej przestępczości zorganizowanej.....	87
2.3. Problematyka przestępczości narkotykowej we współczesnej Polsce.....	92
Rozdział III: Przestępstwa paliwowe.....	101
3.1. Przestępstwa paliwowe na świecie – wybrane zagadnienia.....	102
Włochy.....	102
Stany Zjednoczone.....	104
Dawne państwa ZSRR.....	106
Węgry.....	107
3.2. Działalność tzw. Mafii Paliwowej w Polsce	109
3.3. Uwarunkowania działalności tzw. Mafii Paliwowej w Polsce.....	121
Ekonomia.....	121
Prawo i administracja państwowa.....	125
Polityka i wojsko.....	133
Rozdział IV: Przemysł.....	139
4.1. Przemysł alkoholu.....	140
4.2. Przemysł towarów i wyrobów tytoniowych.....	151
Rozdział V: Międzynarodowy obrót gospodarczy.....	164
5.1. Wyłudzenie nienależnego zwrotu podatku VAT w obrocie międzynarodowym.....	165

5.2. Przestępstwa związane z międzynarodowym rynkiem hazardowym i praniem brudnych pieniędzy.....	175
5.3. Oszustwa celne.....	184
Posłowie.....	190
Bibliografia.....	201
Akty prawne.....	203

1.1. Realia polityczno-społeczne Europy Środkowej schyłku XX wieku

Fala przemian tzw. Jesieni Ludów 1989 roku stanowiła punkt zwrotny nie tylko dla historii świata, ale i polskiego środowiska kryminalnego. Rozpad Związku Radzieckiego oraz wcześniejsze transformacje ustrojowe państw Europy Środkowo-Wschodniej wyeliminowały dotychczasowe przeszkody stojące na drodze do utworzenia rodzimych, zaawansowanych struktur przestępczości zorganizowanej. Zbrodniczą konspirację wykluczał milicyjny aparat represji połączony z intensywną inwigilacją i infiltracją przez tajnych współpracowników SB kręgów potencjalnie wrogich władzy¹. Dodatkowymi barierami były brak swobody gospodarczej, centralne planowanie w kluczowych dziedzinach przemysłu i handlu oraz inne czynniki natury politycznej. W takim teatrze działać mogły tylko drobne grupy tworzone przez margines społeczny, trudniące się nisko dochodowymi włamaniami, kradzieżami, kontrolą prostytutki i detaliczną sprzedażą

¹ Służba Bezpieczeństwa (SB) – podlegający Ministerstwu Spraw Wewnętrznych i wkomponowany w Milicję Obywatelską organ bezpieczeństwa, stanowiący w istocie polski odłam radzieckiej, komunistycznej służby specjalnej KGB. Pełniła rolę policji politycznej chroniącej władzę PRL-u poprzez zwalczanie demokratycznej opozycji oraz kościoła katolickiego. Odpowiadała za inwigilację społeczeństwa polskiego na terenie kraju i poza jego granicami, rozbudowę agentury w drodze szantażu i korupcji, porwania, tortury oraz zabójstwa na tle politycznym. Funkcjonariusze SB jednostkowo prowadzili także działalność przestępczą ukierunkowaną na pozyskiwanie dóbr materialnych. W latach 80-tych w ramach formacji wydzielono m.in. Służbę Wywiadu i Kontrwywiadu MSW, Służbę Bezpieczeństwa MSW i Służbę Zabezpieczenia Operacyjnego MSW.

nieopodatkowanego alkoholu. Załóżek przyszłych, rozbudowanych związków przestępczych stanowić miały gangi złodziei samochodów dowodzone w latach 70-tych i 80-tych na zachodzie Europy przez Nikodema Skotarczaka pseud. Nikoś, podwarszawscy i prasy włamywacze oraz słabo skoordynowani przemytnicy, dokonujący zwykle jednostkowo nielegalnego importu różnego typu reglamentowanych dóbr².

Utrata władzy przez PZPR³ skutkowałą z dnia na dzień zmianą znacznej ilości przepisów obowiązujących w dawnej Polskiej Rzeczpospolitej Ludowej. Usunięto m.in. unormowania dotyczące narzędzi prawnych mających na celu szczególną ochronę gospodarki państwowej. W 1990 roku rozwiązano, zatrudniające pięć tysięcy milicjantów, wydziały ds. zwalczania przestępczości gospodarczej. W ich miejsce nie powołano żadnego analogicznego tworu. Zlikwidowano Milicję i odsunięto od służby gros funkcjonariuszy tej formacji. Podobnie postąpiono z SB, a weryfikacja wykazała nieprzydatność tysięcy jej członków do dalszej służby w już niezależnym od Moskwy, demokratycznym państwie prawa. Byłym

² E. Ornacka, P. Pytlakowski, *Alfabet Mafii*, Prószyński i S-ka, Warszawa 2004

³ Polska Zjednoczona Partia Robotnicza – partia komunistyczna monopolizująca władzę w PRL w latach 1948-1989. Zależna od władz ZSRR, odpowiadająca na ziemiach polskich za realizację ideologii marksizmu-leninizmu. Odpowiedzialna politycznie za ograniczenie niepodległości Polski, upadek gospodarczy spowodowany stosowaniem w praktyce ekonomii socjalizmu, łamanie praw człowieka i krwawe pacyfikacje protestów ludności cywilnej, m.in. w Poznaniu w 1956 r., na Wybrzeżu w grudniu 1970 r. oraz w Ursusie i Radomiu 1976 r. Jej spadkobiercami w III RP stały się kolejno formacje polityczne: SdRP (liderzy: Aleksander Kwaśniewski, Józef Oleksy i Leszek Miller), a następnie SLD (liderzy: Leszek Miller, Krzysztof Janik, Józef Oleksy, Wojciech Olejniczak i Grzegorz Napieralski).

funkcjonariuszom zarzucano brak walorów moralnych i kompetencji. Powołaną Policję, z przyczyn kadrowych, społecznych i politycznych, na samym początku uczyniono istotą anemiczną. Wbrew zaleceniom europejskich ekspertów, władze III Rzeczypospolitej zrezygnowały z ustawowego umocowania instytucji świadka koronnego, świadka incognito, policyjnego zakupu kontrolowanego, przesyłki kontrolowanej, jak i narzędzi utrudniających pranie brudnych pieniędzy oraz defraudację. Praktycznie wyeliminowano prowadzenie działań wywiadowczych i stosowanie podsłuchów, a dotychczasowa agentura przestała istnieć. Samo pozyskiwanie zeznań w drodze układu przestępcy z prokuraturą utożsamiono z dawną rolą pogardzanych konfidentów i odsunięto na margines. Poblężliwość motywowana była społeczną potrzebą rozluźnienia ograniczających wolność rygorów i nadmiernych uprawnień służb mundurowych. Zdecydowały świeże i bolesne doświadczenia władzy wzorowanej na radzieckim totalitaryzmie.

Zmiana gospodarki, ze sterowanej centralnie na wolnorynkową, wymusiła szybką prywatyzację państwowej własności oraz swobodę rejestracji prywatnych przedsiębiorstw. Otwarcie granic umożliwiło import potrzebnych, a wcześniej reglamentowanych towarów, a także nieskrępowany przepływ osób. Wtórny tego skutkiem była organizacja na szeroką skalę procederu przemytu spirytusu i narkotyków. Słabo rozwinięte instytucje kontrolne umożliwiały też łatwą legalizację i inwestycję kapitału pochodzącego z przestępstw. Poza pozytywnymi konsekwencjami wolnościowych przemian zauważono nieoczekiwany, drastyczny wzrost ilościowy i jakościowy popełnianych występków, jak i zbrodni, włącznie z nieznanymi dawniej nad Wisłą, a szczególnie widowiskowymi porachunkami zbrojnych gangów.

Początkowo prymitywne grupy przestępcze gromadziły kapitał na czynach typowo kryminalnych, wśród których prym wiodło uprowadzanie tirów z importowanymi towarami, wymuszanie haraczów od powstających prywatnych przedsiębiorstw, dystrybucja nieopodatkowanego alkoholu oraz drobnych ilości narkotyków. Systematyczny wzrost dochodów z tej działalności umożliwił rozszerzenie spektrum zainteresowania na bardziej ambitne przedsięwzięcia, takie jak hurtowy import heroiny i kokainy, a także budowa na terenie Polski największych w Europie laboratoriów do produkcji amfetaminy. Pojawiły się próby konsolidacji środowisk przestępczych pod hegemoniczną władzą najzamożniejszych warszawskich gangsterów. W wyniku wojen gangów zwierzchnictwo nad polskim podziemiem przestępczym przejęła tzw. „Grupa Pruszkowska” lub „Pruszków”, nazywana przez prasę na wyrost także „Mafią Pruszkowską”. Status drugiej siły w kraju aż do końca lat 90-tych utrzymał konkurencyjny gang z podwarszawskich Ząbek, również błędnie, zarówno, co do formy organizacji, jak i właściwości geograficznej, określaną przez media jako tzw. „Mafia Wołomińska” lub „Wołomin”.

Początek lat 90-tych stanowił czas prosperity i zachłyśnięcia wolnością. Wówczas wzmiankowane gangi jeszcze prowadziły ożywioną kooperację, lecz w wyniku konfliktów personalnych, około 1993 roku, rozpoczęły wzajemne zwalczanie swoich działań i konkurowanie o strefy wpływów. W wyniku toczonych początkowo zewnętrznej wojny, a następnie wewnętrznych porachunków, do końca XX wieku śmierć ponieśli czołowi przywódcy „Pruszkowa” – Andrzej Koliński pseud. Pershing, Wojciech Kielbiński pseud. Kielbacha, katowicki rezydent Zbigniew Szczepanik pseud. Simon, a także liderzy Grupy Wołomińskiej – Wiesław Niewiadomski pseud. Wariat, Ludwik Adamski pseud.

Lutek, Marian Klepacki pseud. Klepak vel Maniek oraz współpracujący z „Wołominem” przywódca trójmiejskiej struktury przestępczej Nikodem Skotarczak pseud. Nikoś. Liczne zamachy bombowe oraz strzelaniny przyniosły śmierć dodatkowo kilkudziesięciu szeregowych członków wymienionych gangów, a w skali kraju liczba ofiar sięgnęła kilkuset zabitych. Odnotować należy także dokonane w tym samym czasie zabójstwa byłego komendanta głównego polskiej Policji gen. Marka Papyły oraz byłego ministra sportu Jacka Dębskiego.

Escalacja konfliktu zbrojnego i realna groźba śmierci zmotywowała wielu gangsterów do złożenia zeznań obciążających strukturę, przy czym kluczowe pozostały wyjaśnienia pierwszego w Polsce świadka koronnego Jarosława Sokołowskiego pseud. Masa. On też jako pierwszy obwinił czołowych polityków o kolaborację z „Pruszkowem”, w tym o zlecenie gangsterom ochrony spółek hazardowych, rzekomo zależnych od postkomunistycznej partii SLD. Do aresztów trafili zwycięzcy wojny o władzę, głównie przywódcy „Pruszkowa”: Andrzej Zieliński pseud. Słowik, Leszek Danielak pseud. Wańka, Mirosław Danielak pseud. Malizna, Janusz Prasol pseud. Parasol, Zygmunt Raźniak pseud. Raźniaczek, Ryszard Szwarz pseud. Kajtek, a także członkowie innych wiodących organizacji przestępczych, m.in. katowicka grupa Janusza Treli pseud. Krakowiak, wołomiński gang Karola Sarny oraz szczeciński Marka Medveska pseud. Oczko. Zarzuty postawiono domniemanemu przywódcy grupy z Ząbek – Henrykowi Niewiadomskiemu. Przed sądem nie zdołano jednak dowieść, iż to on posługiwał się pseudonimem „Dziad”, pod którym miał rzekomo sprawować kontrolę nad wschodnią częścią przestępczej mapy Polski. Wśród oskarżonych o kolaborację z przestępczością zorganizowaną znaleźli się przedstawiciele parlamentu: były senator Aleksander Gawronik i

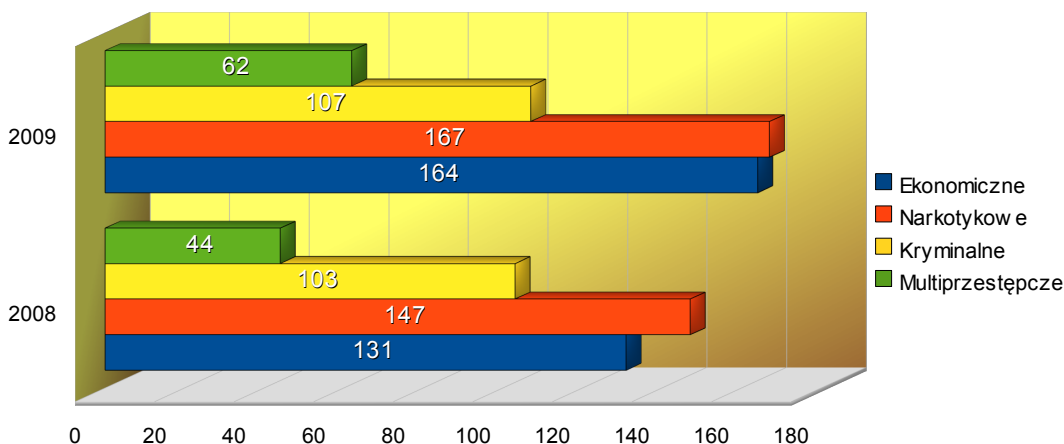
poseł Marek Kolasiński. Zadłużony u „Pershinga” dawny wicepremier Ireneusz Sekuła popełnił samobójstwo, nim zakończono prowadzone przeciw niemu śledztwa. Zamordowany w 2001 roku minister J. Dębski współpracował z Jeremiaszem Barańskim pseud. Baranina – wiedeńskim gangsterem powiązany z „Pruszkowem”, austriackimi cywilnymi służbami specjalnymi⁴ oraz z co najmniej jednym oficerem polskich wojskowych służb specjalnych⁵.

Upadek awangardy świata gangsterskiego lat 90-tych nie zakończył ekspansji polskiej przestępczości zorganizowanej. W drodze ewolucji zaprzestano tylko budowy ogólnokrajowej, niemal jawnie działającej struktury monopolizującej wszelkie pola aktywności półświatka. Przestępstwa kryminalne pozostawiono drobnym gangom, których monitorowanie i rozbijanie nie stanowi już dla Policji nadmiernego kłopotu. Pomimo pozornego uzyskania kontroli nad bezpieczeństwem publicznym nie zaobserwowano jednak znaczących braków w zaopatrzeniu rynku narkotykowego, co oznacza ciągłość działania tychże struktur oraz szybkie, bieżące uzupełnianie kadr. Wzrosła liczba przestępstw tranzytowych z tego zakresu, przy jednoczesnym spadku kryminalnych z 1 133 162 w roku 2000, do 763 597 w roku 2009. Odnotowano ponad dwukrotnie

⁴ K. Turaliński, *Objawy Mafii – dokumentacja III RP*, Media Polskie, Radom 2007

⁵ Meldunek Zastępcy Szefa Zarządu III Szefostwa Wojskowych Służb Informacyjnych z dnia 5 sierpnia 1992 r. do Szefa Wojskowych Służb Informacyjnych (Ministerstwo Obrony Narodowej, Zarząd Kontrwywiadu) w przedmiocie współpracy byłego szefa Wydziału Informatyki Szefostwa Wojskowej Służby Wewnętrznej (kontrwywiad) płk Kruczkowskiego z grupą przestępczą J. Barańskiego. Miał on organizować przemyt spirytusu oraz kontrolować w Komendzie Głównej Straży Granicznej działania prowadzone przeciwko przemytnikom. Wspólnie z J. Barańskim oferował także niemieckiej policji kryminalnej usługi wywiadu kryminalnego na terenie RP.

wzrost przestępstw gospodarczych. W roku 1999 stwierdzono ich 60 393, natomiast już w 2009 roku liczba ta sięgnęła 151 265 przypadków⁶. Dawne incydentalne „chrzczenie” paliwa stało się przemysłem przynoszącym miliardowe zyski, podobnie jak oszustwa podatkowe, pranie brudnych pieniędzy i przemyt. Liczebnie dominują grupy o profilu ekonomicznym i narkotykowym.

Liczba grup przestępczych działających na terytorium Polski wg. CBS⁷

W ostatecznym rozrachunku przełom XX i XXI wieku przyniósł marginalizację brutalnej siły przez arkana nauk prawnych i ekonomicznych. Zorganizowane związki przestępcze skupiły swą aktywność na mało spektakularnych polach działalności, przynoszących jednak wcześniej nieosiągalne dochody. Wtórą korzyścią stało się znaczne ograniczenie perspektywy wieloletnich wyroków, standardowych w przypadku rozbojów i zabójstw. Odnotować należy, iż zbrodnie te nie przynosiły gratyfikacji

⁶ Stan taki ujawniają statystyki policyjne www.statystyka.policja.pl

⁷ Sprawozdanie z działalności Centralnego Biura Śledczego KGP w 2009 r.

finansowych równoważących ryzyko tak dotkliwych kar.

Okrzepienie organów ścigania po zmianie pokoleniowej i transformacji ustrojowej, a następnie wyposażenie ich w elementarne narzędzia prawne i techniczne⁸, pociągnęło za sobą znaczny wzrost wykrywalności tradycyjnych przestępstw⁹. Dalece skuteczniejsze poszukiwanie i sprowadzanie przed polski wymiar sprawiedliwości ukrywających się za granicą podejrzanych umożliwiła instytucja Europejskiego Nakazu Aresztowania, wsparta współpracą z formacjami policyjnymi sąsiednich państw, Europolem¹⁰ oraz

⁸ Zgodnie z wcześniejszymi postulatami władza ustawodawcza unormowała zastosowanie w procesie karnym dowodów z zeznań świadka koronnego i świadka incognito, zakupu kontrolowanego, przesyłki kontrolowanej, wprowadzono zaawansowane instrumenty kontroli skarbowej, powołano wyspecjalizowane służby tematyczne, a także rozwinęto na szeroką skalę wykorzystanie technicznych środków inwigilacji.

⁹ KGP: Raport Statystyczny 2008 – najwyższa wykrywalność w historii Policji 65,9%, <http://www.statystyka.policja.pl/>

¹⁰ Europol jako podstawę swej działalności przyjmuje Układ z Maastricht o Unii Europejskiej oraz Konwencję o Europolu, ratyfikowaną przez wszystkie kraje członkowskie UE, obowiązującą od 01.10.1998. Podstawowym zadaniem jest wspieranie organów ścigania krajów członkowskich UE w walce z przestępczością zorganizowaną, przede wszystkim poprzez wspomaganie identyfikacji i rozpracowywania organizacji przestępczych, działających na obszarze co najmniej dwóch krajów członkowskich, w zakresie następujących kategorii przestępczości: obrót narkotykami, nielegalna migracja, handel ludźmi, łącznie z pornografią dziecięcą, nielegalny obrót pojazdami motorowymi, fałszowanie pieniędzy i innych środków płatniczych, obrót substancjami radioaktywnymi i nuklearnymi, terroryzm, pranie pieniędzy. 7 grudnia 2001 r., Rada Unii Europejskiej rozszerzyła kompetencje Europolu o kolejne rodzaje przestępczości: zabójstwa i ciężkie uszkodzenia ciała, porwania, przestępcze ograniczenia wolności i branie zakładników, nielegalny handel organami i tkankami ludzkimi, rasizm i ksenofobia, zorganizowane napady i rozboje, wymuszenia i wymuszenia rozbójnicze, oszustwa i zagarnięcia mienia, przemyt dóbr

Interpolem¹¹. Te i inne czynniki zaważyły o końcu hegemonii „Pruszkowa” i „Wołomina”. Podobnie jak w wielu innych sektorach gospodarki, tak w materii zorganizowanych przestępstw majątkowych utrzymanie konkurencyjnej pozycji rynkowej wymusiło liczne przewartościowania i zmiany organizacyjne. Klasyczne struktury ukierunkowane na zuchwałą, wręcz filmową działalność trafić musiały do lamusa. Postęp wyeliminował dawniej nowatorski, a dziś archaiczny już sektor, ustępujący miejsca wysokodochodowym oszustwom gospodarczym i podatkowym, przestępstwom tranzytowym oraz ingerencji w proces legislacyjny.

kultury, w tym zabytków i dzieł sztuki, podrabianie znaków towarowych, fałszerstwa dokumentów, przestępstwa komputerowe, korupcja, nielegalny handel bronią, amunicją i materiałami wybuchowymi, nielegalny handel zwierzętami i roślinami objętymi ochroną, zanieczyszczanie środowiska naturalnego oraz nielegalny handel substancjami hormonalnymi i innymi substancjami powodującymi przyrost ciała – www.policja.pl

¹¹ Interpol utworzony został w 1923 roku na Międzynarodowym Kongresie Policji Kryminalnych w Wiedniu. W roku 1956 przyjęto nazwę Międzynarodowa Organizacja Policji Kryminalnych – Interpol. Zrzesza on obecnie 186 państw członkowskich i stanowi największą międzynarodową organizację policyjną. Interpol został powołany do walki z przestępczością międzynarodową, koncentrując swą działalność na zwalczaniu: przestępczości narkotykowej i zorganizowanej, ekonomicznej, handlu ludźmi, terroryzmu i zapewnieniu bezpieczeństwa i porządku publicznego oraz poszukiwaniu zbiegłych sprawców przestępstw. W obszarze zwalczania handlu ludźmi Interpol koncentruje swoje wysiłki przede wszystkim na przeciwdziałaniu i zwalczaniu handlu kobietami w celu seksualnego wykorzystywania, przemytu ludzi oraz procederu seksualnego wykorzystywania dzieci. Ponadto organizacja odpowiada za działalność analityczną z zakresu identyfikacji nowych trendów przestępczości zorganizowanej, szlaków przemytniczych i powstających oraz rozwijających swą działalność grup przestępczych – www.policja.pl

Poprzez pryzmat polityki, unormowań prawnych, realiów gospodarczych oraz porównanie do działalności włoskich i rosyjskich syndykatów zbrodni, publikacja ukazuje tło i metodykę uzyskiwania miliardowych dochodów przez polską przestępczość zorganizowaną. Analizie poddano:

- Produkcję, handel i tranzyt narkotyków
- Oszustwa paliwowe i podatkowe (VAT, CIT, akcyza)
- Przemysł alkoholu, papierosów i towarów, oszustwa celne
- Hazard i pranie brudnych pieniędzy
- Kolaborację polityków i urzędników państwowych

Trzy czynniki tworzą współczesne państwo demokratyczne: polityka, prawo i ekonomia. Decyzje polityczne kształtują treść aktów prawnych, normujących z kolei gospodarkę i teatr jej funkcjonowania. Od sytuacji ekonomicznej społeczeństwa, a więc od rozsądnego zarządzania środkami finansowymi implikującego niskie bezrobocie, wygodę życia, brak biedy i w efekcie ograniczenie przestępczości, zależna jest reelekcja przedstawicieli władzy. Dlaczego więc tak często decyzje polityków wydają się sprzyjać nie interesowi państwa, a zorganizowanym związkom przestępczym aspirującym do miana mafii?

Wydawnictwo MEDIA POLSKIE

ISBN 978-83-925811-5-4